

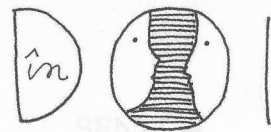
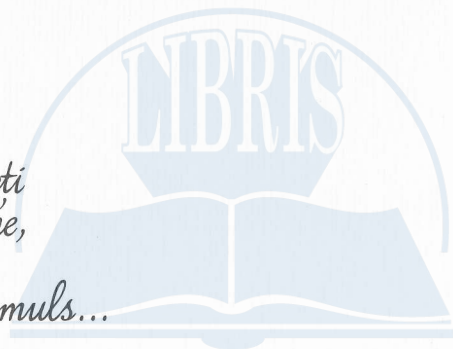
SENECA

nu mai plânge

*Consolație pentru Marcia
Consolație pentru Polybius
Consolație pentru Helvia*

Suntem nedrepti
cu ce ne rămâne,
de dorul
a ce ne-a fost smuls...

SENeca
Lucius Annaeus

NU MAI PLÂNGE!

Consolație pentru Marcia
Consolație pentru Polybius
Consolație pentru Helvia

Traducere din limba latină de
Ivana Coste

Editura Seneca Lucius Annaeus

CUPRINS

SENECA
Lucius Annaeus

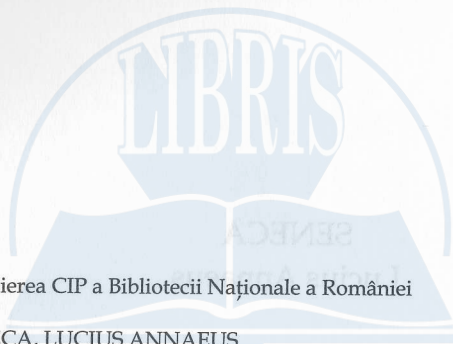
NU MAI PLÂNGE!

Consolație pentru Marcia
Consolație pentru Polybius
Consolație pentru Helvia

Traducere din limba latină de
Ioana Costa

Editura Seneca Lucius Annaeus

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SENECA, LUCIUS ANNAEUS

Nu mai plânge!: Consolație pentru Marcia, Consolație pentru Polybius,
Consolație pentru Helvia / Seneca Lucius Annaeus

trad.: Ioana Costa;

desene: Ruxandra Andreea Onița;

machetare: Dragoș Tudor;

coord.: Anastasia Staicu.

Editura Seneca Lucius Annaeus, 2015, București

ISBN 978-606-93745-3-5

I. Costa, Ioana (trad.)

II. Onița, Ruxandra Andreea (il.)

III. Tudor, Dragoș

IV. Staicu, Anastasia (coord.)

821.124-84=135.1

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

Toate drepturile prezentei ediții sunt rezervate autorilor. Nici o parte din această lucrare nu poate fi reprodușă, stocată sau transmisă sub indiferent ce formă fără acordul prealabil scris al autorilor.

CUPRINS

Înainte de imagini

Cuvânt înainte	7
Despre colecție	8
Despre volum	9
Consolație pentru Marcia	11
Consolație pentru Polybius	91
Consolație pentru Helvia	146
Cuvânt după	210
Despre Seneca	211
Despre Marcia	215
Despre Polybius	215
Despre Helvia	215
Note	216
Indice	231
Curențe filozofice	234
Stoicii	234
Epicurienii	235
Cinicii	236
Însemnările tale	238

Imagiile din această colecție au fost gândite de Ștefan Filipescu, Sasu Staicu, Andreea-Florin Măceșanu, Maria Șteoaică, Irina Filipescu și Ruxandra Andreea Onița, elevi la Universitatea Națională de Arte București.

CUVÂNT ÎNAINTE.
Înainte de imagini:

*"Virtutea trebuie
să pună mâna
și să aducă
la realitate
lucrurile pe care
le-a gândit."*

SENECA

Imaginile din această colecție au fost gândite de Ștefan Procopie, Sasha Staicu, Andrei-Florin Măceșanu, Maria Staicu, Livia Fălcaru și Ruxandra Andreea Onița, elevi la Universitatea Națională de Arte București.

Voiamul cartii Consolatio ad Marciam de Seneca
personae dragi.
Consolatio transmisei celui care a suferit o pierdere
ca un om de mare, ci exista doar primul pe care de
latare a fost o femeie, iar nu va trebui sa-l pierda
dimpri si cu demnitate.
Sa-ti accepti durerea, sa vibrezi cu ea, sa-ti transformi
energiile si sa mergi înainte cu multumire pentru ceea ce ai
facut si ceea ce-ti ramane.
Cu prilejul scrierii acestei carti, am sa-ti prezint
cand

capitolul 1

Consolație pentru Marcia Consolatio ad Marciam

Deși nu ai ști, Marcia, că te-ai îndepărta atât de
măi de alăbicioarea inimii de femeie, că și de toate ce-
le scăderi, și că țelul tău de-a te purta este privit
cu admirație și că tu ești chiar și barbapă preferă să
nu-ți dea nici o șansă și să-ți dea doar o nutriră speranță
într-un timp în care tu ești în mijlocul unei
dolarilor atât de durabile, în fața unei acțiunii atât
de odioase să reușești să te lași la ține țerțarea pentru
oarta ta. Mi-a dat un talent și un mult încercată a in-
viri tale și virtutea ta și un mare greea probă.

2. Se gâde bine ce rol și-a jucat tatăl tău, pe
care l-ai iubit nu mai puțin decât pe copilul tău, cu sin-
gura deosebire că nu dădă și un copil, dar
poate chiar și-a dorit o copilărie în care să-ți în-
găduie uneori abateri de furtul furtelor și lucrurilor. Ai
impiedicat, pe cât și-a stat în putință, moartea lui Avia
Cremonius Cordus, tatăl tău, când însă și-a fost ham-
pede că, în mijlocul osmentilor lui Solanus, ea se dis-
chidea ca singura cale de a scăpa de sclavie, chiar dacă
cu lacrimile și cu curajul tău și al mamei și al
seamă, gemetele, dar măcar ai frictează să te lași acoperi

Surerea depline, pentru sufletul nefericit, o plăcere strâmbă.

capitolul 1.

1. Dacă nu aş şti, Marcia, că te-ai îndepărtat atât de mult de slăbiciunea inimii de femeie, ca şi de toate celelalte scăderi, şi că felul tău de-a te purta este privit ca o pildă din vechime, nu aş îndrăzni să ies în întâmpinarea durerii tale, de care chiar şi bărbaţii preferă să se agaţe şi să se sprijine, şi nici nu aş fi nutrit speranţa ca, într-un moment atât de neprielnic, dinaintea unui judecător atât de duşmănos, în faţa unei acuzaţii atât de odioase să reuşesc să obţin de la tine iertarea pentru soarta ta. Mi-a dat încredere forţa mult încercată a inimii tale şi virtutea ta trecută printr-o grea probă.

2. Se ştie bine ce rol ţi-ai asumat faţă de tatăl tău, pe care l-ai iubit nu mai puţin decât pe copiii tăi, cu singura deosebire că nu doreai să-ţi supravieţuieşti; dar poate chiar ţi-ai dorit-o: căci o mare iubire filială îşi îngăduie uneori abateri de mersul firesc al lucrurilor. Ai împiedicat, pe cât ţi-a stat în putinţă, moartea lui Aulus Cremutius Cordus, tatăl tău: când însă ţi-a fost limpede că, în mijlocul oamenilor lui Seianus, ea se deschidea ca singura cale de a scăpa de sclavie, chiar dacă nu i-ai sprijinit planul, te-ai dat învinsă şi ai lăsat să-ţi curgă lacrimile în faţa tuturor; ţi-ai reţinut, de bună seamă, gemetele, dar măcar ai încetat să le mai acoperi

cu o înfățișare veselă: și ai făcut aceasta în mijlocul unei generații pentru care iubirea filială era pe deplin dovedită dacă nu făceai nimic împotriva ei.

3. Mai apoi, când schimbarea vremurilor ți-a oferit prilejul, ai dat îndărăt în folosul oamenilor geniul tatălui tău, din care i se trăsese condamnarea, l-ai salvat de adevărata moarte și ai pus la loc, în rândul monumentelor publice, cărțile pe care omul acela plin de forță le scrisese cu sângele său. Ți se cuvine toată recunoștința culturii romane, căci din ea o parte însemnată fusese arsă; ți se cuvine toată recunoștința urmașilor, la care va ajunge nestricat adevărul faptelor, care i-a fost reproșat amarnic autorului; ți se cuvine toată recunoștința lui, căci amintirea îi este și-i va rămâne vie, atâta vreme cât va fi prețuită istoria romană.

4. Pe Hercule, mare pierdere ar fi fost pentru stat dacă nu l-ai fi adus îndărăt la lumină pe el, care fusese deja aruncat în uitare de două calități cu totul remarcabile: elocința și libertatea cuvântului; este citit, strălucește, este în mâinile oamenilor, este primit în inimi, nu se teme de nici un fel de bătrânețe; cât despre călăii aceia – în curând se vor acoperi de tăcere până și ticăloșiile lor, căci numai ele mai sunt amintite.

5. Noblețea inimii tale m-a oprit să te privesc ca pe o femeie, m-a oprit să-ți privesc chipul stăpânit de o tristețe care, o dată ce l-a învăluit, durează fără încetare de atâția ani. Și vezi bine că nu mă strecor în sufletul tău și nici

nu am de gând să-ți fur simțămintele: nenorocirile vechi ți le-am readus în amintire și, ca să știi că până și această lovitură se poate vindeca, ți-am arătat cicatricea unei răni deopotrivă de mari. Alții se poartă cu tine cu blândețe și te alintă, eu în schimb m-am hotărât să mă lupt cu plânsul tău; ochii tăi oboșiți și stinși care, dacă vrei să auzi adevărul, plâng mai degrabă din obișnuință decât de dor, am de gând să-i opresc, de va fi cu puțință, fie că vrei să-ți sprijini singură leacurile, fie împotriva voinței tale, chiar dacă îți ții strâns la piept durerea cu care ai rămas, supraviețuind în locul fiului tău.

6. Care va fi, așadar, sfârșitul? Toate remediile au fost încercate fără niciun efect: au ostenit consolările prietenilor, autoritatea bărbaților de seamă și a celor ce se înrudesesc cu tine; învățăturile, un bun primit ca moștenire și în patrimoniu, trec pe lângă urechile tale ce nu mai aud cu o consolare deșartă și abia dacă aduc folosul unei ocupații de scurtă durată; chiar și acel leac natural al trecerii timpului, care face să se așeze și cele mai grele suferințe, în cazul tău și-a pierdut cu totul puterea.

7. A trecut și al treilea an fără ca nimic să se stingă din ardoarea dintăii: durerea se înnoiește și se întărește în fiecare zi și, înstăpânindu-se, și-a căpătat un drept și a ajuns într-un punct în care ar părea rușinos să înceteze să mai existe. Toate metehnele prind cumva rădăcini adânci în noi dacă nu sunt smulse de îndată ce se ițesc – tot așa, aceste sentimente de tristețe și nenorocire, care

se înăspresc în sine, ajung în cele din urmă să se nutrească din propria lor amărăciune, iar durerea devine, pentru sufletul nefericit, o plăcere strâmbă.

8. Mi-aș fi dorit însă să recurg la acest tratament încă de la început: cu un leac mai ușor forța răului ce stătea să se nască ar fi fost deja oprită; împotriva a tot ce e vechi este nevoie de o luptă mai aprigă. Chiar și vindecarea rănilor este ușoară atunci când sângele e încă proaspăt; când însă sunt infectate și transformate în plagă rea, trebuie arse, răzuite în adâncime, cercetate cu degetele până în străfunduri. Nu pot acum, păstrându-mi respectul și blândețea, să stau alături de o durere atât de aspră: trebuie să o frâng.

*Durerea devine, pentru sufletul nefericit,
o plăcere strâmbă.*

capitolul 2.

1. Știu că toți cei care vor să dea sfaturi cuiva încep de la precepte și ajung la exemple. E bine ca obiceiul să fie uneori schimbat. Cu fiecare se cuvine să te porți într-alt chip: unii pot fi conduși cu raționamente, alții au nevoie să li se pună dinainte nume strălucite și o autoritate care să nu-i lase celui încremenit dinaintea aparențelor sufletul liber.

2. Îți voi pune în fața ochilor cele două pilde neîntrecute ale neamului tău femeiesc și ale generației tale: una este a femeii care, purtându-și durerea, i s-a dedicat cu totul, cealaltă a unei femei care, deși fusese deopotrivă lovită de o pierdere, încă și mai mare, nu le-a îngăduit nenorocirilor să o țină în stăpânirea lor vreme îndelungată, ci grabnic și-a așezat sufletul îndărăt în jilțul lui.

3. Octavia și Livia – una sora, cealaltă soția lui Augustus – și-au pierdut fiii la vârsta tinereții, având amândouă întemeiată speranță că fiul le-ar fi ajuns principe: Octavia l-a pierdut pe Marcellus, pe care începuse să se sprijine unchiul și socrul lui, pe care apăsa povara imperiului – el, un tânăr cu suflet vioi, cu un spirit puternic, dar fiind în stare să trăiască simplu și cumpătat, calitate demnă de toată admirația la vârsta lui și la resursele lui, putând să îndure eforturile, străin de plăceri, capabil să

Cu toate că erau în viață, ea se socotea lipsită de copii.

cap 2.

poarte orice povară pe care i-ar fi pus-o deasupra sau, ca să spun așa, i-ar fi construit-o unchiul său: acela alesese bine temelia, ca să nu cedeze la nicio greutate.

4. Tot restul vieții sale, Octavia nu a mai pus capăt plânsurilor și gemetelor și nici nu a acceptat vreo vorbă care să-i aducă alinare; nu a îngăduit nici să fie distrasă, concentrată cum era asupra unui singur lucru și prinsă cu tot sufletul de el; toată viața a rămas așa cum fusese la înmormântare: nu spun că nu a îndrăznit să se ridice, ci de-a dreptul a refuzat să fie ajutată, socotind că oprirea lacrimilor ar fi o a doua pierdere a fiului său.

5. Nu a voit să aibă nici un portret al fiului preaiubit, nu a voit să se vorbească vreodată de el. Le ura pe toate mamele și își ieșea din minți mai cu seamă împotriva Liviei, căci părea că norocul ce-l aștepta pe fiul său trecuse la fiul celeilalte. Ducându-și traiul numai printre tenebre și în singurătate, fără să mai privească nici înspre fratele său, a respins și poemele compuse pentru a celebra amintirea lui Marcellus și celelalte cinstiri pe care le aduce cultura; și-a astupat urechile la orice consolare. Desprinsă de îndatoririle ei solemne, prinzând ură chiar pentru împlinirea prea strălucită a măreției fratelui său, s-a îngropat de vie și s-a ascuns; cu toate că-i stăteau alături copiii și nepoții, ea nu a renunțat la haina de doliu, ceea ce nu putea să nu-i ofenseze pe toți cei dragi, de vreme ce, cu toate că erau în viață, ea se socotea lipsită de copii.